

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Гомонюк Олени Михайлівни
на дисертацію Василюшиної Ольги Василівни
«Педагогічні умови формування готовності менеджерів організацій до
управлінської діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Сучасна парадигма гуманітарних наук відходить від теоретичного та дискретного розгляду предметів дослідження й спрямувала роботи в праксеологічне, холістичне та міждисциплінарне русло із головним надзавданням - оптимізувати досягнення новітніх цілей, передовсім, перерозподілом людських ресурсів, перебудовою змісту освіти. Саме таким є дисертаційне дослідження **Василюшиної Ольги Василівни** «Педагогічні умови формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності».

Підтвердженням сказаному є виокремлені авторкою суперечності, що проявляються в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій, зокрема, між:

потребою суспільства в кваліфікованих менеджерах, здатних самостійно вирішувати професійно-особистісні завдання на рівні інтеграції теорії і практики, і недостатністю практико-орієнтованої системи навчання студентів-менеджерів у ЗВО;

потребою в системних знаннях про цілісний характер управлінської діяльності і недостатністю знань про чинники готовності до цієї діяльності майбутнього фахівця-менеджера;

необхідністю формування готовності до управлінської діяльності студентів-менеджерів і недостатністю відповідних сучасних науково обґрунтованих педагогічних розробок;

між необхідністю розробки та використання в процесі підготовки менеджерів організацій засобів моніторингу їх готовності до управлінської діяльності і розмитістю критеріїв оцінювання, неопрацьованістю відповідних діагностичних методик.

Наукова логіка та науковий апарат дослідження. Науковий апарат дисертаційного дослідження збалансований.

Мета дослідження, як передбачення кінцевого результату, відображає його основні надбання і полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності до управлінської діяльності менеджерів організацій.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка менеджерів організацій.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності.

Гіпотеза і завдання дослідження репрезентують картину спрямованості наукового пошуку, його проміжні й кінцевий результати та послідовність їх досягнення.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає в тому, що: вперше обґрунтовано педагогічні умови формування готовності менеджерів

організацій до управлінської діяльності (дидактичне забезпечення активної особистісної позиції студента як суб'єкта навчальної діяльності; розробка і застосування системи проблемних ситуацій, що відображають соціальний і предметний зміст управлінської діяльності менеджерів організацій; упровадження активних методів навчання, що моделюють особливості управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій); визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, особистісно-диспозиційний, операційно-діяльнісний), показники та рівні сформованості готовності майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності; розроблено педагогічну модель формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності;

уточнено сутність і структуру готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності;

подальшого розвитку набули наукові положення щодо етапів, форм і методів підготовки менеджерів організацій до управлінської діяльності.

У роботі представлено практичні доробки авторки: методика реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності; методичні рекомендації «Шляхи формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій»; діагностичний інструментарій, що дає змогу здійснювати моніторинг формування готовності студентів до управлінської діяльності.

Понятійно-термінологічний апарат дослідження.

Дисертанткою проведена значна робота щодо аналізу поняттєвого апарату з досліджуваної проблеми. Проведено аналіз та здійснено різнобічну інтерпретацію понять «готовність», «управлінська діяльність», «готовність менеджерів організацій до управлінської діяльності» тощо.

Змістове наповнення дисертаційного дослідження. Відповідно до логіки дисертаційного дослідження та визначеного наукового апарату розкриваються його основні положення. Перш за все, у цьому плані необхідно відмітити підхід дисертантки щодо виокремлення положень, які, на її думку, визначають стратегію і тактику наукового дослідження проблеми формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності.

У дисертації систематизовано теоретичні базові відомості щодо суті поняття «готовність», «готовність менеджерів організацій до управлінської діяльності».

Нам імпонує тлумачення авторкою дисертації поняття «готовність менеджерів організацій до управлінської діяльності» як особистісного інтегративного утворення, що характеризується комплексом морально-ціннісних орієнтацій, системою знань, умінь і особистісних якостей фахівця, необхідних для оптимальної реалізації управлінських функцій.

Позитивно оцінюємо прагнення авторки розкрити особливості формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності з позицій концепції особистісно-орієнтованої освіти; системного, діяльнішого, компетентнісного, суб'єктного та культурологічного підходів.

Ольгою Василівною, на нашу думку, вдало обґрунтовано структуру готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій визначено її критерії, показники та рівні; проаналізовано стан сформованості в студентів - майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності.

Заслуговує на позитивну оцінку розроблена модель формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій, що складається з чотирьох блоків і комплексно відображає мету, завдання, педагогічні умови,

форми, методи, етапи та рівні розвитку вищезазначеної готовності. Цільовий блок розкриває мету, завдання та функції формування готовності студентів до управлінської діяльності; змістово-інформаційний блок відображає методологічні основи та принципи організації навчально-професійної діяльності студентів у процесі оволодіння основами управлінської діяльності, компоненти готовності до управлінської діяльності; операційно-діяльнісний блок містить педагогічні умови, технології й етапи формування зазначеної готовності; контрольно-оцінний блок розкриває критерії та рівні її сформованості.

Позитивно оцінюємо й факт, що авторкою розкрито формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій за чітко визначеними етапами (організаційно-мотиваційний, розвивальний, рефлексивно-корекційний, креативний), кожен з яких мав певну мету, зміст і процесуальні характеристики.

Експериментальна складова дослідження включає в себе констатувальний та формувальний етапи дослідження, що у повній мірі реалізують завдання дослідження та його гіпотетичне припущення.

Формувальний етап експерименту передбачав впровадження моделі й навчально-методичного контенту формування готовності майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності.

Достовірність результатів підтверджується теоретичним обґрунтуванням проведеного дослідження, значною вибіркою респондентів, валідними методиками, поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних даних.

Особливої уваги заслуговує внесок авторки у практичну реалізацію розробленого навчально-методичного контенту, який включає: методику реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності; методичні рекомендації «Шляхи формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій»; діагностичного інструментарію, що дає змогу здійснювати моніторинг формування готовності студентів до управлінської діяльності.

Зміст автореферату ідентичний до основних положень дисертації.

Безсумнівним є теоретичне й практичне значення виконаної роботи. Висновки й узагальнення увиразнюють загальнотеоретичні постулати, що стосуються професійної освіти, їхню універсальність та водночас унікальність стосовно розглянутої проблематики. Вони створюють підґрунтя для поглибленого вивчення теорії й методики підготовки майбутніх менеджерів організацій до управлінської діяльності.

Заслуговує на схвалення широке коло апробації і впровадження результатів дослідження. Наукові здобутки автора широко відображено у 21 одноосібній публікації, серед яких 8 статей у наукових фахових виданнях України, 3 - в іноземних виданнях, 9 - у матеріалах конференцій, 1 - методичні рекомендації.

Запропоновані у дисертаційному дослідженні теоретичні й методичні матеріали можуть бути використані викладачами ЗВО у практичній роботі й при розробці навчальних програм, складанні методичних рекомендацій з дисциплін циклу фахової підготовки та вибіркової складової підготовки студентів спеціальності «Менеджмент організацій».

Серед позитивних характеристик можна відзначити зв'язок дисертаційної роботи з реалізацією основних положень тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри менеджменту та адміністрування Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету «Забезпечення ефективного управління корпораціями в харчовій

промисловості» (державний реєстраційний номер 0115U001279). Разом з тим у дисертації є певні недоліки:

1. *До завдань дослідження варто було б додати завдання, в якому було б відображено практичне спрямування дисертаційної роботи.*

2. *Розроблення теоретичних і методичних засад формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій, на нашу думку, передбачає обґрунтування підходів до поняття «формування» та «формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій», зокрема. Проте це поняття не визначено як ключове слово.*

3. *Розглядаючи процес формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій, слід було б детальніше розкрити специфіку навчального матеріалу, призначеного для організації самостійної роботи студентів.*

4. *Робота значно виграла б, якби автор окремим підрозділом розкрила зарубіжний досвід формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій та уточнила, які саме світові надбання можна використати у сфері їх підготовки в Україні.*

5. *У розділі, присвяченому організації та результатам педагогічного дослідження, багато загальних положень щодо сутності педагогічного експерименту, його методології та методики з посиланням на авторів.*

6. *В роботі зустрічаються синтаксичні, стилістичні та мовленнєві огріхи.*

Висловлені зауваження, побажання і дискусійні думки не заперечують позитивної оцінки наукового рівня дисертації, що здійснює певний внесок у розробку проблеми формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій,.

Отже, логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків - це ті характеристики, що надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, завершеності. Робота має теоретичне і практичне значення, оскільки одержані в дисертації результати та представлені узагальнення можуть використовуватись у процесі професійної підготовки студентів спеціальності «Менеджмент організацій».

Висновки сформульовані дисертанткою чітко і повно, розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження. В опублікованих за темою дисертації 21 одноосібних наукових публікаціях працях викладено основні наукові положення, зроблені у процесі наукового пошуку.

Зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності 13.00.04- теорія і методика професійної освіти.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Василюшиної Ольги Василівни «Педагогічні умови формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності» є самостійною завершеною працею на актуальну тему, в якій на основі виконаного авторкою дослідження сформульовані та обґрунтовані наукові положення, висновки і практичні рекомендації. У сукупності вони розв'язують проблему формування готовності до управлінської діяльності майбутніх менеджерів організацій.

Дисертаційна робота «Педагогічні умови формування готовності менеджерів організацій до управлінської діяльності» є завершеною самостійно

виконаною науковою працею, що відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за №656 від 19.08.2015 р. та за № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор - **Василишина Ольга Василівна** - заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології і педагогіки
Хмельницького національного
університету

О. М. Гомонюк

Підпис О. М. Гомонюк засвідчую:
Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного університету
доктор технічних наук,
професор

О.М. Синюк